

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410083 Tolseboda

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Ulrika O Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410083 Tolseboda**

Kommun: Ronneby

Områdets totala areal: 14,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-30

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9110 - Näringsfattig bokskog

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Tolseboda bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Det prioriterade bevarandevärdet i Tolseboda är den naturskogsliknande bok- och ekskogen, som hör till länets äldsta. Skogen hyser osedvanligt rikligt med kryptogamer. Hela Listersjöområdet hyser stora koncentrationer av skyddsvärda ädellövskogar. Två nyckelbiotoper har avgränsats av Skogsstyrelsen inom området.

Beskrivning av området

Tolseboda är beläget i norra Ronneby kommuns skogsbygd, mellan Mølberyd och Tving och naturreservaten Vantakallaberget och Sännesshult. 1961 fridlystes bokskogen i bäckdalen i Tolseboda. Det är en av Blekinges äldsta bokskogar med båda torra och fuktiga partier och med en kontinuitet på flera hundra år. Området hade varit skyddat av markägarna och inga

avverkningar har skett i området på 200-250 år. Mer än 20 nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt är avgränsade inom en kilometers radie från Tulseboda. En mindre grusväg som är öppen endast för lokal trafik går genom området.

Reservatet är dels utvidgat med en grandominerad skog med stort inslag av lövträd i bäckdalen norr och söder om det ursprungliga reservatet, dels med den nyckelbiotopklassade bok- och ekblandskogen, delvis på hållmarker, öster om det ursprungliga reservatet. I några luckor i skogen finns kraftig föryngring av bok. I början på 1960-talet inventerades området och på områdesbeskrivningen kan man se att andelen gran sedan dess har ökat kraftigt. Gamla granar och grova granlågor i olika nedbrytningsstadier visar dock att det under en lång tid funnits en mindre andel gran i området. Bland annat förekomsten av den starkt hotade svartoxen, som lever i fuktig, brunrötad ved i grova granlågor, ibland även i andra trädslag som ek och tall. De flesta arterna i detta mycket artrika reservat är annars knutna till lövträd och framför allt bok. Även faunan, som finns i förnan, har en artrik sammansättning med ett högt antal av ursprungliga lövskogsarter av vilka många har en mycket liten spridningsförmåga.

Området är en av länets rikaste lokaler för rödlistade kryptogamer. Nämnas kan almlav (sårbar), bokkantlav (nära hotad), bokvårtlav (nära hotad), havstulpanlav, liten ädellav (starkt hotad), lunglav (nära hotad), savlundlav (starkt hotad), extremt rikligt med rosa lundlav (sårbar) och stor knopplav, fällmossa, klippfrullania, porella, platt fjädermossa och västlig hakmossa. Bland svampar kan nämnas brandticka (nära hotad) och koralltaggsvamp (nära hotad). Även skillerticka (sårbar) är funnen på bok strax intill området. Både långbensgroda och vanlig padda är observerade i reservatet.

Vad kan påverka negativt

- Produktionsinriktat skogsbruk i anslutning till området, vilket kan leda till att värdefulla element och strukturer försvinner, samt påverka mikroklimatet i områdets skogar.
- Fragmentering, vilket vid avverkning av skogar leder till minskad kontakt mellan områden och brist på genflöde mellan populationer av arter samt kanteffekter i små naturområden.
- Utebliven eller otillräcklig föryngring av bok och ek.
- Konkurrens från gran.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

Området är avsatt som naturreservat sedan november 2004, med en skötselplan från samma år och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen.

Behov av skötselåtgärd

- Gran tas bort kontinuerligt i ekskogen och begränsas i bokskogen.
- Åtgärder, såsom luckhuggning, för föryngring kan behövas i bokskogen.
- Åtgärder kan behövas runt skyddsvärda träd, som hotas av inväxande buskar och träd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9110 - Näringsfattig bokskog

Areal: 5,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Området präglas av den mycket långa tid som området skyddats från skogliga åtgärder. Trots den ringa skyddade arealen har en stor artrikedom bevarats i bokskogen. Arterna kan ha gynnats av mikroklimatet i den utsträckt bäckdalen med måttligt inslag av gran. Rödlistade lavar som rosa lundlav (sårbar), bokkantlav (nära hotad), stiftklotterlav (nära hotad) och bokvårtlav (nära hotad) växer i området, en del rikligt. Här växer även signalarter som havstulpanlav, fällmossa, platt fjädermossa och porellor. Lamellsnäckan indikerar markens orördhet. Flera rödlistade arter av vedinsekter och svampar finns i området. Bland svampar kan nämnas brandticka (nära hotad) och koralltaggschamp (nära hotad). Även skillerticka (sårbar) är funnen på bok strax intill området.

Genom luckdynamik pågår en naturlig föryngring av bok och en stor olikåldrighet finns hos boken i trädskiktet. Äldre gran och grova lågor av gran med en skyddsvärd fauna finns i området, bland annat har den starkt hotade svartoxen som lever i fuktiga rödmurkna lågor, hittats på granlångor. Denna art har dålig spridningsförmåga och kräver en kontinuitet av grova, fuktiga, brunrötade lågor inom ett litet område. De flesta av de rödlistade arterna finns i det ursprungliga naturreservatet.

Bevarandemål

Målet för arealen näringsfattig bokskog ska vara 5,5 hektar. Bok ska utgöra ett dominerande inslag i trädskiktet. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till bok. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gamla träd ska vara allmänt förekommande liksom död ved i olika former och levande träd med döda träddeklar. Det ska finnas rikligt med träd med hackspettsbohål. Gran ska förekomma i området men inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla bokarna. Granen är en förutsättning för svartoxe och inget hot, så länge den inte försämrar föryngringen av bok.

Lavar såsom bokkantlav, bokvårtlav, fällmossa, havstulpanlav, klippfrullania, rosa lundlav och stor knopplav ska förekomma rikligt. Bokfjädermossa, lunglav, liten ädellav, platt fjädermossa, stiftklotterlav och trädporella ska växa med åtminstone enstaka förekomster eller allmänt i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är mycket gott i bäckdalen och i de områdena som naturreservatet har utökats med.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 5,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ekskogen i Tulseboda utgörs av en blockrik och, av hållmarker, luckig lövblandskog med framförallt ek och en del bok på fattigare mark med stort inslag av senvuxna lövträd. Ett stort antal typiska arter växer i området, till exempel fällmossa, rostfläck, klippfrullania, skriftlav, almlav (sårbar), traslav, lunglav (nära hotad), platt fjädermossa, porellor, havstulpanlav, krusig ulota och även blomskägglav, om än sparsamt. Skogen har gallrats på gran men det finns ändå ett betydande inslag av gran kvar. Några mindre kärr finns i området. Död ved finns som lågor av barrträd, döende gamla träd och innanmurkna träd. I fältskiktet växer företrädesvis blåbär och smalbladigt gräs.

Bevarandemål

Arealen av näringsfattig ekskog ska vara minst 5,9 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas föryngring av nya träd som efterträdare av ek. Bok ska inte tillåtas ta överhanden, inte heller gran.

Det ska finnas död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar och gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. I fältskiktet ska växa blåbär och i området ska förekomma typiska arter av mossor, lavar och kärlväxter. Fällmossa, klippfrullania, platt fjädermossa och av lavar ska rostfläck, lunglav, havstulpanlav och blomskägglav ska förekomma allmänt till rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området varierar från gott till intermediärt beroende på genomförda röjningar av gran i området.

Dokumentation

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. 2016 och 2016. www.artportalen.se (uttag 2016-01-26 och 2017-07-14).
- Arup U, Ekman S et al. 1997. Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige.
- Baranowski R. 1980. Intressanta skalbaggsfynd 5. Entomologisk tidskrift.
- Baranowski R. 1982. Intressanta skalbaggsfynd 6. Entomologisk tidskrift.
- Baranowski R. Nilsson S. G. 1998. Rödlistade arter i Tulseboda urskog (Sachsiska Schweiz). Undersökningar gjorda 1990, 1991 och 1994 till ett WWF-projekt, samman-ställning till Länsstyrelsen i Blekinge.
- Kauri H. 1963. Undersökningar av fridlysta områden på Johannishus fideikommiss i Blekinge 1961 och 1962. På uppdrag av H. Wachtmeister, Johannishus fideikommiss.
- Kauri H. 1979. Om faunan på fredade områden på Johannishus fideikommiss. Blekinge Natur 1979.
- Kjellsson A. Wånge C. 1989. Svampar i Blekinges naturskogar. Blekinge natur 1989.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2004. Reservatsbeslut och skötselplan för naturreservatet Tulseboda.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2011. Basinventering av skog i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter. Skog PC. Opublicerat material.
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Skogsstyrelsen. 1998. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 10650-1998.
- Skogsstyrelsen. 2003. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 1600-2003.

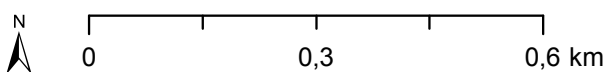
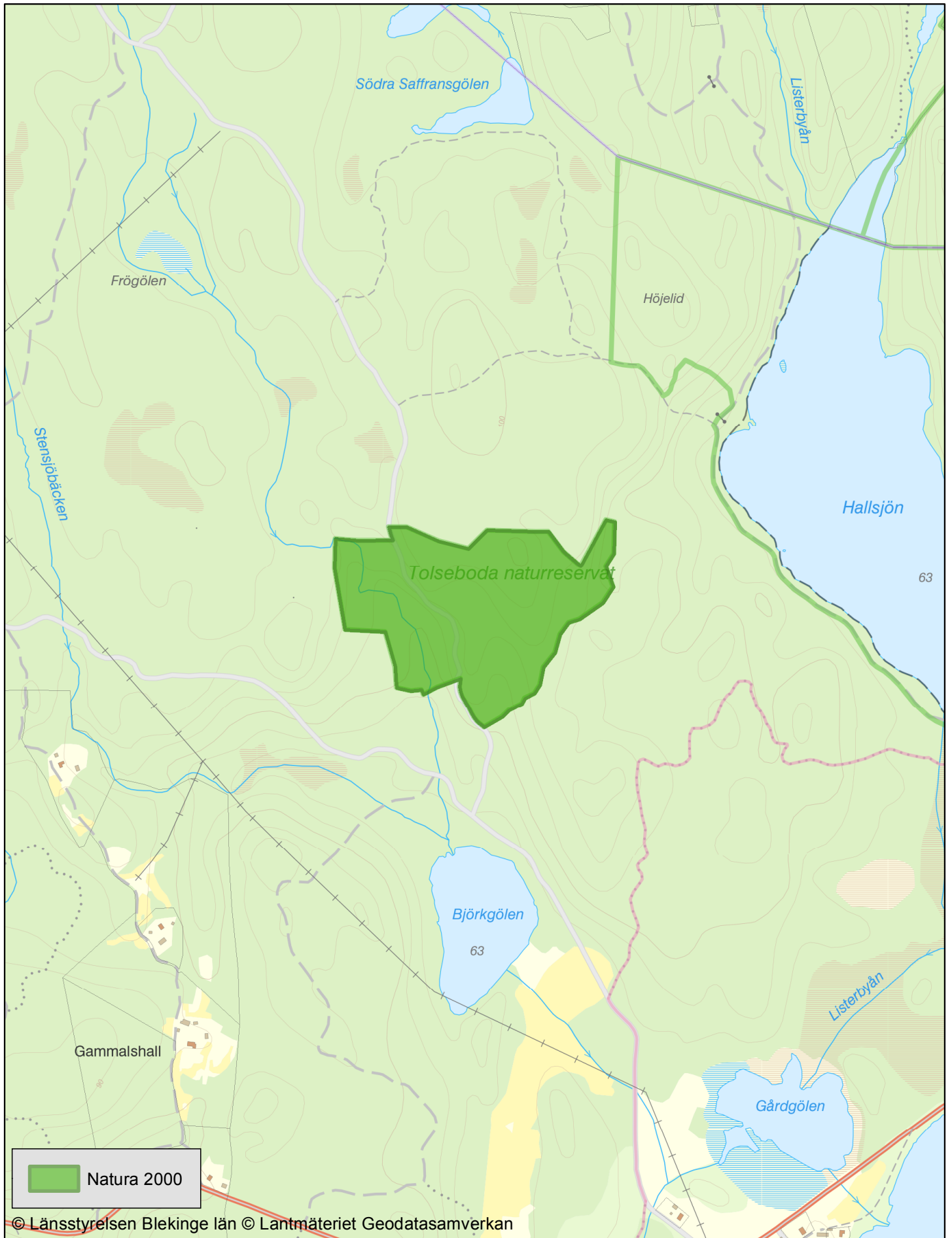
Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410083 Tulseboda

Kartskala 1:10 000